

تحلیلی از آیه 'وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

نویسنده امید علی پور

سردبیر سایت های مجمع جهانی تقریب مذاهب

آیه ۱۰۸ سوره انعام یکی از آیات مهم قرآن کریم است که به موضوع احترام به عقاید و مقدسات دیگران می‌پردازد. این آیه با لحنی صریح و واضح مسلمانان را از توهین به معبودان و مقدسات پیروان سایر ادیان و به طریق اولی سایر مذاهب نهی می‌کند. متن آیه شریفه از این قرار است:

"وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ

عِلْمٍ ۖ كَذٰلِكَ لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلًا هُمْ ثُمَّ ۗ اِلَيْهِ رَبِّرْهُم مَّرْجِعُهُمْ ۚ
فَيُنزِّلُ اِنَّهٗم بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝
(سوره انعام، آیه ۱۰۸)

ترجمه و مفهوم آیه

ترجمه: "و به کسانی که جز خدا را می‌خوانند، دشنام ندهید، که آنان نیز از روی دشمنی و نادانی، خدا را دشنام دهند. این‌گونه برای هر امتی عملشان را آراستیم. سپس بازگشتشان به سوی پروردگارشان است و آنان را از آنچه می‌کردند، آگاه خواهد ساخت."

قرآن کریم در این آیه به اصولی اساسی و اخلاقی در تعامل با پیروان سایر ادیان اشاره دارد. این اصول عبارتند از:

جلوگیری از افزایش دشمنی‌ها:

همان‌طور که آیه اشاره می‌کند، توهین به مقدسات دیگران می‌تواند منجر به توهین متقابل و تشدید اختلافات و دشمنی‌ها شود. هدف اسلام برقراری صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز بین انسان‌ها است و توهین و دشنام‌گویی، برخلاف این هدف است. این نوع از مواجهه هیچ نتیجه‌ای جز به وجود آمدن گروه‌های افراطی در بین ادیان و مذاهب و تشدید دشمنی‌ها ندارد. احترام به آزادی عقیده و کرامت انسانی:

اسلام به کرامت انسانی احترام می‌گذارد و این کرامت، فارغ از دین و مذهب، باید حفظ شود. توهین به عقاید دیگران در واقع نقض این کرامت است. تشویق به گفتگوی سازنده و احترام متقابل:

اسلام بر مبنای گفتگو و تفاهم بنا شده است. احترام به مقدسات و اعتقادات دیگران، فضایی برای گفتگوی سازنده و تبادل افکار ایجاد می‌کند و این امر می‌تواند به درک بهتر و همزیستی مسالمت‌آمیز منجر شود.

اسلام به عنوان دینی که بر پایه عقل و منطق بنا شده است، دعوت به خداوند یکتا را با زبان احسن (بهترین روش) توصیه می‌کند. حال که مبنای اسلام حفظ حرمت و کرامت است و اجازه توهین به بت را نمیدهد، چگونه ممکن است توهین به اعتقادات گروهی از مسلمانان چه شیعه و چه سنی را جایز بدانند! قطعاً و به طریق اولی نسبت ناروا دادن به اعتقادات و اندیشه های گروهی از مسلمانان جایز نخواهد بود، اگر هم قرار بر گفتگو است قرآن و آیات متعدد دیگری به این موضوع اشاره دارند و راه درست و منطقی آن را یادآور می‌گردد، از جمله:

آیه ۱۲۵ سوره نحل:

"ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ"

"با حکمت و اندرز نیکو به راه پروردگارت دعوت کن و با آنها به شیوه ای که نیکوتر است مجادله نما." آیه ۴۶ سوره عنکبوت:

"وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ"
"با اهل کتاب جز به شیوه ای که نیکوتر است، مجادله نکنید."

حرمت توهین به اعتقادات و بزرگان دیگر ادیان و مذاهب

با توجه با آیات پیشتر آمده توهین به مقدسات و بزرگان ادیان و مذاهب دیگر در قرآن کریم نه تنها ممنوع است، بلکه از نظر اخلاقی نیز ناپسند و مخالف روح دین اسلام است. توهین و تحقیر به دیگران برخلاف اصول اساسی اسلامی است که بر مبنای محبت، رحمت، و احترام به کرامت انسانی بنا شده است.

پیامبر اکرم (ص) در طول زندگی خود، همواره نمونه ای از احترام به پیروان ادیان مختلف بود. به عنوان مثال، زمانی که گروهی از مسیحیان نجران به مدینه آمدند، پیامبر (ص) آنها را به مسجد خود دعوت کرد و حتی اجازه داد که در مسجد عبادت خود را انجام دهند. این عمل پیامبر (ص) نشان دهنده ای احترام به عقاید و باورهای مذهبی دیگران است.

نتیجه اینکه آیه "وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ" به وضوح نشان می‌دهد که توهین به اعتقادات جایگاهی در دین و اسلام ندارد. بلکه به شدت نهی شده است. این آیه و دیگر آیات

قرآن کریم بر ایجاد فضایی برای همزیستی مسالمت‌آمیز بین ادیان تأکید دارند. فارغ از تأکید دین و شریعت، هر عقل و منطقی احترام به اعتقادات دیگران را حکم می‌کند و تعدی و تجاوز به حریم اعتقادات دیگران را جایز نمی‌شمارد.